

Випуск № 50 (1452) 21.12-27.12.2019. URL: https://zib.com.ua/ua/140622-zasudzhennya_zlodiya_v_zakoni_yak_i_vidbuvannya_pokarannya_n.html.

7. За статус «злочин у законі» 7-10 років позбавлення волі, за участь у сходці – від 3 до 5, – МВС підготувало законопроект про кримінальних авторитетів. *Цензор.нет*: 17.12.19. URL: https://censor.net.ua/ua/video_news/3165833/za_status_zlodiya_u_za_koni_710_rokiv_pozbavlennya_voli_za_uchast_u_shodtsi_vid_3_do_5_mvs_pidgotovalo.

8. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Спільний наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5.

Кримський Тарас Сергійович,

здобувач наукової лабораторії з проблем досудового розслідування Національної академії внутрішніх справ

СПЕЦИФІКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НЕСАНКЦІОНОВАНИМ ДОСТУПОМ ДО КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ І МЕРЕЖ ЕЛЕКТРОЗВ'ЯЗКУ

Активне впровадження сучасних інформаційних технологій у всі сфери життєдіяльності людини все частіше об'єктивно ставить питання про необхідність призначення та виробництва комплексних комп'ютерно-технічних експертиз і інших видів судової експертизи. Як наслідок, без залучення експерта при розслідуванні злочинів вказаної категорії важко досягнути ефективного результату досудового розслідування.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про судову експертизу», судова експертиза – це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду [1]. У відповідності до статті 243 Кримінального процесуального

кодексу України експерт залучається у разі наявності підстав для проведення експертизи за дорученням сторони кримінального провадження [2].

З огляду на викладене, слідчий або прокурор в ході проведення досудового розслідування виносить постанову про призначення експертизи та залучення експерта для її проведення. Так, перед призначенням експертизи з метою визначення, які об'єкти слід надати експерту в кожному конкретному випадку та як їх відбирати для дослідження, а також переліку питань, які необхідно вирішити, доцільно отримати консультацію експерта (спеціаліста) в галузі комп'ютерної техніки.

Під час розслідування злочинів, пов'язаних з несанкціонованим доступом до комп'ютерних мереж та мереж електрозв'язку найбільш розповсюдженими експертизами є комп'ютерно-технічна експертиза, технічна експертиза документів, експертиза засобів аудіо- і відеозапису, експертиза телекомунікаційних систем і засобів, трасологічна, дактилоскопічна, судово – економічна, техніко-криміналістична експертиза документів, фоноскопична експертизи.

Зауважимо, що відповідно до методики проведення комп'ютерно-технічної експертизи, її об'єктами є: зібрані комп'ютери, їхні системні блоки; периферійні пристрої (монітори, принтери, дисководи, модеми, сканери, клавіатури, маніпулятори та інше), комунікаційні прилади комп'ютерів і обчислювальних мереж; магнітні носії інформації (жорсткі диски і флопі-диски, оптичні диски); роздруківка програмних і текстових файлів; словники пошукових ознак систем (тезауруси), класифікатори та інша технічна документація, наприклад, технічні завдання і звіти; планшетні комп'ютери, смартфони, комунікатори, мобільні телефони, MP3-програвачі, інші електронні носії текстової або цифрової інформації, технічна документація до них; пристрої, що не є комп'ютерами в класичному розумінні: електронні касові апарати, гральні автомати, картридери тощо [3]

Висновок експерта є одним із джерел доказів, передбачених процесуальним законодавством, і, не маючи наперед встановленої сили, підлягає обов'язковій оцінці суб'єктами доказування. Оскільки у переважній більшості випадків при проведенні експертизи досліджуються об'єкти, у виявленні і вилученні яких експерт участі не бере, один із важливих компонентів оцінки висновку є перевірка дотримання процесуального порядку одержання (виявлення, фіксації, вилучення, упаковки)

досліджуваних речових доказів, документів та зразків [4, с. 376-377].

Для забезпечення результативності експертного дослідження на етапі досудового розслідування необхідно провести обшук та виїмку комп'ютерних систем чи носіїв інформації із застосуванням методів і засобів її збереження. Як правило, для виконання цієї слідчої дії залучається спеціаліст, який є фахівцем з комп'ютерної техніки та програмного забезпечення.

Зокрема, у практиці існують випадки, що експертиза проведена за речами та документами, які вилучені не належним суб'єктом. Наприклад, тимчасовий доступ до речей і документів проведений особою, яка не мала на те законних підстав, тобто не була зазначена в ухвалі слідчого судді, чи взагалі тимчасовий доступ до речей і документів проведений оперативним співробітником.

Суди, оцінюючи докази з точки зору допустимості встановлюють, що експертиза проведена за речами та документами отриманими в ході проведення досудового розслідування із порушеннями Кримінального процесуального кодексу України та виносять виправдувальні вироки.

Отже, при розслідуванні злочинів, пов'язаних з несанкціонованим доступом до комп'ютерних мереж та мереж електровз'язку необхідно вирішити який вид експертизи найбільш доцільно проводити у конкретному випадку, звернути увагу на процесуальний порядок та законність вилучення речей та документів які буду надані експерту для проведення відповідної експертизи та узгодити з експертом конкретні питання, відповіді на які необхідно отримати в рамках кримінального провадження.

Список використаних джерел

1. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 року № 4038-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1994, № 28. Ст. 232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/print>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Голос України*. 2012. № 90-91

3. Амелін О.В., Соколова Я.А. Рекомендації щодо особливостей досудового розслідування та процесуального керівництва у кримінальних провадженнях про злочини, вчинені з використанням електронно-обчислювальних машин

(комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електровз'язку. К. Національна академія прокуратури України, 2017. 66 с.

4. Експертизи у судовій практиці / За заг. Редакцією В.Г. Гончаренка. К.: Юрінком Інтер, 2004. 388 с.

Крошко Юрій Олександрович,
ад'юнкнт Національної академії
внутрішніх справ

ЗАВДАННЯ ТА ПОВНОВАЖЕННЯ ДЕПАРТАМЕНТУ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Організована злочинність має історичне минуле, що зумовлює досить тяжкий процес викорінення цього явища [1].

Упродовж всього періоду існування незалежної України проблема комплексної протидії організованій злочинності як негативному соціальному явищу, яке становить реальну загрозу безпеці громадян, суспільства та держави, залишається актуальною.

Високий рівень стійкості та законспірованості, орієнтованість організаторів злочинної діяльності на максимальне розгалуження корупційних та міжнародних зв'язків очолюваних ними організованих груп та злочинних організацій виступають внутрішніми факторами, що обумовлюють укріплення на території України позицій організованої злочинності [2].

Перед суб'єктами боротьби з організованою злочинністю, серед яких в структурі кримінальної поліції є Департамент стратегічних розслідувань постають нові завдання щодо визначення стратегічних напрямів їх діяльності, пошуку нових підходів до боротьби з організованою злочинністю, які б відповідали сучасним реаліям та враховували тенденції розвитку суспільства і держав [3].

За цих умов одним із пріоритетів стає вирішення питання щодо вдосконалення функціонування спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю Національної поліції України.

З метою зниження рівня злочинності по усій території України, системна боротьба з організованими формами злочинності, злочинними співтовариствами, кримінальними авторитетами і «злочодіями в законі», урядом постановою Кабінету Міністрів України від 09 жовтня 2019 року № 867, було утворено